

11. Про внесення змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність»: Закон України / Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2007. — № 2. — С. 15.

12. *Timothy Clark, Astrid Dick, Beverly Hirtle, Kevin J Stiroh, Robard Williams*. The role of retail banking in the U.S. Banking industry: risk, return and industry structure. FRBNY Economic Policy Review. — 2007. — December. — P. 39—56.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2011

УДК 364.35

Є. В. Вівдюк,
ТОВ «Страховий партнер»

МІСЦЕ І РОЛЬ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

В цій статті показані особливості інвестування активів фонду недержавного пенсійного забезпечення. Відображені основні групи фінансових інструментів, придатних для використання недержавного пенсійного фонду. Пропонуються нові механізми інвестиційної діяльності НПФ і намічені шляхи підвищення їх ефективності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Місце і роль недержавних пенсійних фондів на фондовому ринку України.

В этой статье показаны особенности инвестирования активов фонда негосударственного пенсионного обеспечения. Отражены основные группы финансовых инструментов, пригодных для использования негосударственного пенсионного фонда. Предлагаются новые механизмы инвестиционной деятельности НПФ и намечены пути повышения их эффективности.

КЮЧЕВЫЕ СЛОВА. Место и роль негосударственных пенсионных фондов на фондовом рынке Украины.

The features of investing of assets of non-state pension fund are rotined in the article. The basic groups of financial instruments, suitable for the use non-state pension fund are considered. The new mechanisms of investment activity of NPF and outlined ways of increase of its efficiency are offered.

Place and role of private pension funds in the stock market of Ukraine.

Постановка проблеми. Обов'язковою умовою розвитку ринку пенсійного забезпечення в Україні в умовах інтеграції нашої держави у європейське співтовариство та посилення процесів глобалізації, є приведення його діяльності у відповідність до європейських стандартів. Розвиток пенсійних систем у країнах сві-

ту сьогодні доводить, що наявність накопичувального рівня пенсійної системи є свідченням стабільності та додаткових гарантій соціально-економічного захисту громадян відповідної країни.

Наявність у складі накопичувального рівня пенсійної системи недержавних пенсійних фондів, в свою чергу, дозволяє оцінювати рівень незалежності пенсійних накопичень громадян від політичних ризиків, притаманних державній системі пенсійного забезпечення.

Аналіз показників діяльності вітчизняного ринку пенсійного забезпечення свідчить про наявність позитивної тенденції поступового зростання його обсягів, починаючи з 2000 року, однак на теперішній час він ще не відіграє належної ролі у розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних засад організації пенсійного забезпечення внесли вітчизняні вчені: Т. М. Артюх, В. Д. Базилевич, В. Д. Бігдаш, В. А. Борисова, С. О. Булгакова, Н. М. Внукова, О. О. Гаманкова, О. Й. Жабинець, О. М. Залетов, О. Д. Заруба, А. М. Єрмошенко, М. С. Клапків, М. В. Мних, О. В. Огаренко, С. С. Осадець, В. Й. Плиса, М. В. Римар, Т. А. Ротова, В. В. Фурман, К. В. Шелехов, Я. П. Шумелда, Б. С. Юровський, а також зарубіжні: Н. Ф. Галагуза, Д. Блад, Л. А. Орланюк-Малицька, Ю. В. Панков, Г. І. Фалін, Т. А. Федорова, О. А. Шахов, Р. Т. Юлдашев та інші.

Постановка завдання. Однак основна увага вітчизняних науковців та практиків приділялась дослідженню теоретичних основ пенсійного забезпечення, в той час як ціла низка питань у сфері дослідження місця і ролі недержавних пенсійних фондів висвітлена недостатньо і потребує поглибленого дослідження.

Виклад основного матеріалу. В Україні, як і в більшості європейських країн, диспропорція у співвідношенні молодого і старого населення посилюється. За прогнозами ООН, до 2050 року середня тривалість життя у світі складе 74 роки, а частка людей старше 60 років підскочить з нинішніх 11 % до 22 % [3]. Стан пенсійного забезпечення в Україні такий, що держава може виплачувати пенсіонерам 30 % їх попереднього заробітку. Вже сьогодні 1000 працюючих забезпечують 795 пенсіонерів. За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ, після 2030 р. активно працюючому населенню потрібно буде віддавати 130 % свого заробітку на покриття пенсій. виправити ситуацію може лише чітка позиція влади щодо запровадження другого і третього рівнів нової пенсійної системи.

Прийняття Верховною Радою законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про недержавне

пенсійне забезпечення» передбачає заміну солідарної системи пенсійного забезпечення на трирівневу пенсійну систему.

Перший рівень пенсійної системи — це солідарна система, в якій усі кошти, що перераховуються підприємствами та застрахованими особами до Пенсійного фонду України, одразу ж виплачуються нинішнім пенсіонерам (обов'язкове загальнодержавне пенсійне забезпечення).

Другий рівень — накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Передбачалося, що вона буде введена в дію з 1 січня 2009 року. Частина обов'язкових пенсійних відрахувань (до 7 % від заробітної плати працівника) мала би спрямовуватися до Накопичувального фонду на персональні рахунки громадян. Однак обов'язкові внески до Накопичувального фонду мали б здійснювати особи, яким на 1 січня 2009 року ще не виповниться 40 років.

Третій рівень — система недержавного пенсійного забезпечення, в якій можуть брати участь добровільно як фізичні особи, так і юридичні особи-роботодавці.

Перший та другий рівні системи пенсійного забезпечення в Україні становлять систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, третій рівень — це добровільне пенсійне забезпечення. Другий та третій рівні системи пенсійного забезпечення становлять систему накопичувального пенсійного забезпечення.

Нова система пенсійного забезпечення має такі суттєві переваги: запровадження диференційованого підходу до нарахування розміру пенсії; залежність розміру пенсії від кількості відпрацьованих років (стажу роботи); персоналізований облік страхових внесків: сплачені застрахованими особами внески обліковуватимуться на індивідуальних рахунках, будуть власністю особи і використовуватимуться виключно на пенсійні виплати такій особі; а також відсутність обмежень щодо граничного розміру пенсії.

Одним із суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення є недержавні пенсійні фонди (*далі — НПФ*).

Незважаючи на дуже малі обсяги концентрації НПФ на фінансовому ринку України, цей сектор розвивається, і, як прогнозують експерти, активно функціонуватиме вже в 2011 році. Постійно зростаючі обсяги активів, залучених НПФ, повинні через фондовий ринок стати потужним джерелом фінансування розвитку економіки країни.

Недержавний пенсійний фонд за своєю природою належить до консервативних інвесторів.

Фондовий ринок слугує важливим механізмом нагромадження та перерозподілу активів пенсійних фондів.

Діяльність НПФ на фондовому ринку передбачає:

- торгівлю цінними паперами;
- депозитарну діяльність зберігача;
- управління цінними паперами.

Український ринок недержавних пенсійних фондів ще дуже молодий. Хоча обсяг активів, що перебувають в управлінні НПФ, поки невеликий — трохи більше 200 млн грн — за останні кілька років збільшився майже в чотири рази [7].

За даними Держфінпослуг, активи НПФ у загальному обсязі грошової маси займають менше 0,1 %, а 250 тис. учасників пенсійних фондів — це всього 0,5 % від загальної чисельності населення України. Ці цифри свідчать про великий потенціал ринку НПФ в Україні.

На жовтень 2009 року Держфінпослуг погоджено 110 статутів недержавних пенсійних фондів, до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 80 недержавних пенсійних фондів, з яких 64 — відкриті (79 %), 10 корпоративних (13 %) та 6 професійних (8 %) недержавних пенсійних фондів.

Найбільша кількість НПФ зареєстрована в Києві (за станом на жовтень 2009 р. — 77). Решта розміщена в регіонах (Дніпропетровська обл. — 10, Донецька обл. — 5, Харків — 4, Львів — 4, Івано-Франківськ — 4, інші регіони — 6).

Із географічного розташування установ недержавного пенсійного забезпечення можна судити про надзвичайну їх централізацію, що утруднює доступ до них населення переважної більшості регіонів.

Структура інвестованих пенсійних активів НПФ за станом на 01.09.2009 (включаючи активи «нових» НПФ та фондів, які знаходяться в стадії реорганізації): облігації — 41 %, банківські депозити — 36 %, ОВДП та облігації місцевої позики — 3 %, банківські метали — 3 %, нерухомість — 1 %, інші — 4 %.

У міру накопичення пенсійних активів та активізації інвестиційної політики НПФ їх прибуток помітно зростає. Так, якщо на початок 2008 р. прибуток, отриманий новими пенсійними фондами, становив лише 1,93 млн грн, що у співвідношенні з загальною вартістю активів цих НПФ (32 млн грн) становило лише 6 %, то вже протягом I півріччя 2008 року цей показник зріс в 1,97 рази та становив 11,8 % (при співвідношенні 11,2 млн грн прибутку НПФ до загальної вартості їх активів в сумі 94,7 млн грн), а на 01.09.2009 значення показника становило вже 13,4 % (при співвідношенні 13,9 млн грн прибутку НПФ до загальної вартості їх активів у сумі 103,6 млн грн). Можна стверджувати, що середня чиста прибутковість діяльності НПФ уже за перший рік досягла рівня доходності грошового ринку та перевищила офіційний рівень інфляції.

Довгостроковий характер пенсійних накопичень та їх соціальна спрямованість об'єктивно зумовлюють потребу в довгострокових і надійних фінансових продуктах як об'єктах інвестування пенсійних активів, з належним забезпеченням зобов'язань за цими фінансовими інструментами. Однак аналіз сучасного стану фінансового ринку України з огляду на прийнятність інвестування пенсійних активів показав обмеженість наявного кола цінних паперів та інших інструментів, які визначені законодавством і частково задовольняють вимоги пенсійних фондів (облігації внутрішньої державної позики, акції та облігації підприємств, ощадні сертифікати, банківські депозити).

Основними класами активів, у які можуть інвестуватися кошти з накопичувальної пенсійної системи, є державні, муніципальні та корпоративні облігації, іпотечні цінні папери, акції підприємств, банківські депозити, ощадні (депозитні) сертифікати та деякі інші.

Банківські депозити є традиційним інструментом фінансового ринку для інвестування інституційних інвесторів, пенсійних фондів зокрема. Певна зацікавленість у розміщенні пенсійних накопичень на банківських депозитах зумовлена, з одного боку, високою ліквідністю вкладів, з іншого — гарантованою дохідністю. Законом передбачена можливість тримати на банківських депозитних рахунках та в ощадних сертифікатах не більше як 40 % загальної вартості пенсійних активів пенсійного фонду (але не більше 10 % загальної вартості пенсійних активів в зобов'язаннях одного банку) [5].

Частка активів, яка розміщена на банківських депозитних рахунках, при сталому зростанні активів пенсійних фондів поступово зменшувалася з 46,2 % у 2007 р. до 35,7 % у 2008 р. Це, перш за все, обумовлено специфікою застосування строків щодо вимог до складу та структури активів, а саме, застосування цих вимог через 18 місяців з моменту реєстрації пенсійного фонду як фінансової установи.

Крім того, при збільшенні активів недержавні пенсійні фонди отримують можливість більш ефективно здійснювати інвестування в «альтернативні» до банківських депозитів види фінансових вкладень, і цією альтернативою є корпоративні цінні папери, інвестування в які для пенсійних фондів стає щоразу привабливішим.

Результативність вкладень пенсійних активів у банківські депозити знаходиться у сфері стійкої залежності між рівнем надійності банківських депозитів, рівнем дохідності за банківськими депозитами та показниками фінансової стабільності внаслідок застосування знижених депозитних ставок.

Поступово зростає питома вага цінних паперів в активах НПФ. Якщо за станом на 01.10.2005 лише 21 % активів НПФ бу-

ло інвестовано в цінні папери, то на 01.10.2009 частка цінних паперів в активах НПФ досягла вже 40 %.

Враховуючи початкову стадію розвитку діяльності НПФ в Україні, яка зумовлює підвищені вимоги до ліквідності інвестицій та забезпечення пенсійних активів від ризиків втрат і знецінення серед цінних паперів, дозволених для інвестування активів НПФ, основна увага приділяється *борговим цінним паперам*.

Основна питома вага серед інвестицій НПФ у боргові цінні папери припадає на інвестиції в *корпоративні облігації* вітчизняних емітентів. Незважаючи на існуючі недоліки ринку корпоративних облігацій, ці фінансові інструменти залишаються основною альтернативою банківським депозитам при розміщенні активів НПФ. Так, за річний період з 30.06.2006 по 30.06.2009 їх питома вага в інвестиціях пенсійних фондів зростає в два рази (відповідно з 11,5 % (3,15 млн грн) до 23,6 % (19,4 млн грн) від загальної суми активів), а за станом на 01.10.2009 складала вже 25 % (25,6 млн грн). Термін погашення за корпоративними облігаціями, придбаними НПФ, коливається від 6 місяців до 10 років. При цьому в структурі сукупного облігаційного портфеля всіх НПФ можна відзначити поступове зменшення вимог до інвестиційної якості облігацій на користь їх доходності.

Інвестиційна привабливість корпоративних облігацій, порівняно з банківськими депозитами, зумовлена наявністю, зокрема, потенційних рівнів забезпечення надійності інвестицій.

Одними з найбільш прийнятних інструментів для інвестицій пенсійних фондів вважаються державні облігації. Однак вітчизняна практика реструктуризації державою заборгованості в цінні папери та інвестиційна діяльність пенсійних фондів є несумісними, оскільки перенесення на більш віддалений строк платежів зі сплати доходу та погашення облігацій, а також зменшення таких платежів може призвести до невиконання пенсійними фондами зобов'язань перед учасниками.

Слід зазначити, що на сьогодні ринок *облігацій державної позики* є одним з найбільш ліквідних сегментів ринку цінних паперів (у 2009 р. за обсягами виконаних угод на організаторах торгівлі серед фінансових інструментів операції з облігаціями державної позики склали 23,61 %, а за підсумками I кварталу 2010 року на ПФТС угоди з вторинного обігу ОВДП склали 35,5 % угод) [2]. Незважаючи на це, вони не користуються значним попитом при інвестуванні пенсійних активів, що зумовлено вкрай низькою доходністю цих фінансових інструментів, яка ніколи не покриває рівня інфляції та не забезпечує збереження реальної вартості ін-

вестованих пенсійних коштів Загалом питома вага сукупних інвестицій НПФ у державні цінні папери та облігації місцевих позик є стабільною, однак на 01.10.2009 не перевищувала 3 % (3,4 млн грн) сукупних пенсійних активів.

Що стосується інвестицій НПФ в облігації місцевих позик, то станом на 01.10.2008 вони склали 1,05 % активів НПФ (що становило 0,29 млн грн), а на початок 2007 р. лише 0,21 млн грн (або 0,5 % обсягу активів НПФ). Станом на 01.07.2009 частка облігацій місцевих позик в активах НПФ знов зросла до 1 % (що становить близько 0,8 млн грн).

Сучасний стан ринку облігацій місцевих позик та практика їх випуску не дозволяють розглядати ці боргові цінні папери як інструменти для інвестування пенсійних активів, всупереч існуючій практиці широкого застосування їх зарубіжними пенсійними фондами, і без істотного удосконалення механізмів захисту інвестицій в облігації місцевих позик розраховувати на їх використання не доводиться.

Одним з найбільш поширених інструментів на вітчизняному ринку цінних паперів є акції. Інвестиції в *акції вітчизняних емітентів* за станом на 01.10.2009 посідають третє місце в структурі активів НПФ після інвестицій у банківські депозити та боргові цінні папери. В основному це прості іменні акції, які включені до лістингу ПФТС.

З огляду на передбачену законодавством можливість вкладення в акції українських емітентів до 40 % від загальної суми активів пенсійних фондів, зростання цієї частки в інвестиційному портфелі відбулося з 31.06.2007 у 60,1 разу, тоді як в облігації підприємств за аналогічний період — у 56,7 разу.

Щодо чинників, які стримують процес інвестування пенсійних коштів в акції, є висока ризикованість інвестицій у цей вид цінних паперів з огляду на те, що вітчизняний ринок акцій українських емітентів має низьку капіталізацію та позначається недооцінкою окремих активів.

Серед причин, які знижують надійність акцій як об'єктів інвестування, слід зазначити такі:

- порушення прав акціонерів (особливо дрібних, портфельних, до яких належать і пенсійні фонди), що не дозволяє розглядати акції навіть успішних підприємств як об'єкти інвестування пенсійних коштів;

- збиткова робота майже кожного третього підприємства-емітента (30,9 % підприємств, крім малих підприємств та бюджетних установ, за підсумками 2008 р. мають збитки), що виводить таких емітентів за межі кола навіть потенційних об'єктів інвестування для пенсійних фондів;

- високий рівень заборгованості суб'єктів господарювання між собою та перед бюджетом за податками та іншими обов'язковими платежами, що значно збільшує імовірність ризику банкрутства акціонерного товариства та, відповідно, втрат для інвестора.

Урахування та усунення вищезазначених причин дозволить істотно підвищити інвестиційну привабливість акцій як об'єктів інвестування.

Решту об'єктів інвестування активів НПФ складають інвестиції у *банківські метали* та в об'єкти *нерухомості*. Використання цих груп активів для диверсифікації інвестицій НПФ є загальною тенденцією у світовій практиці та відповіддю на нестабільність ринку цінних паперів.

В Україні спостерігається збільшення частки вкладень пенсійних фондів у *банківські метали*. Якщо на 30.06.2008 у банківські метали було розміщено 1,8 % від сукупних активів пенсійних фондів (або 0,5 млн грн), а на початок 2009 р. було інвестовано 0,7 млн грн, що становить 1,6 % обсягу активів НПФ, то далі частка банківських металів в активах фондів збільшилася майже в 2 рази, склавши на 01.07.2009 3,3 % (або 2,7 млн грн), а на 01.10.2009 — 3 % від загальної суми активів (або 3,5 млн грн).

Банківські метали, як об'єкт інвестування, особливо ефективно виправдовують свою функцію скарбу в умовах загальної фінансової нестабільності.

Практичні можливості використання банківських металів як об'єктів інвестування пенсійних активів обмежені не лише проблемами доступу пенсійних фондів до відповідних ринків, але й низьким нормативом, що встановлює обмеження на придбання активів, не заборонених законодавством про пенсійне забезпечення, обсягом до 5 % загальної вартості пенсійних активів.

Інвестиції пенсійних активів безпосередньо в об'єкти нерухомості набирають поступового поширення у практиці управління активами пенсійних фондів, відзначаються високою рентабельністю та характеризуються такими основними особливостями:

- довгостроковістю вкладень та тривалим періодом обороту капіталу;
- потребами в професійному управлінні нерухомістю та значними витратами на її обслуговування;
- відносно високою надійністю та ефективністю вкладень, що забезпечується самим об'єктом інвестування;
- різноманіттям типів об'єктів нерухомості як джерел інвестування.

Протягом періоду з 30.09.2007 по 30.09.2008 вкладення в об'єкти нерухомості зросли у понад 20 разів (з 0,05 до 1,2 % від

загальної суми активів), але при цьому активи пенсійних фондів не використовувалися максимально.

Те ж саме стосується і вкладень в цінні папери, випущені під заставу об'єктів нерухомості (іпотечні цінні папери), які, як правило, є більш поширеним об'єктом інвестування у світовій практиці.

Висновки та пропозиції. Отже, основними перевагами інвестування через НПФ є наступні:

1. НПФ має можливість приймати і розміщувати щомісячні суми внесків учасника, розміри яких істотно не впливають на зниження його доходів. Законом надано право встановлювати мінімальний розмір пенсійних внесків на рівні 10 % мінімальної зарплати із розрахунку за один місяць. При цьому максимальний розмір пенсійних внесків не обмежується.

2. З точки зору гарантій щодо збереження і виплат майбутніх пенсій працівник має більше довіри до свого працедавця як особи, яка зацікавлена в стабільному соціальному кліматі в колективі і до того ж яка вже має у своєму розпорядженні реальні активи підприємства для виконання зобов'язань з НПЗ персоналу.

3. Пенсійні внески не підлягають обкладанню податком на прибуток і відносяться на валові витрати працедавців-вкладників, які перераховують ці кошти на ім'я працівника-учасника НПФ. Від ПДВ звільнені послуги з управління та інвестування пенсійних активів.

4. НПФ надає можливість для засновників і вкладників брати участь у перерозподілі корпоративної власності шляхом викупу цінних паперів підприємства за рахунок коштів фонду.

5. Разове вилучення нагромаджених зобов'язань можливе лише згідно з договором, підписаним обома сторонами, причому нагромаджені зобов'язання разом з нагромадженим доходом передаються ідентичному за організаційно-правовим статусом інституту. Учасник, який переходить до іншого НПФ, має право перевести туди всі вже нагромаджені кошти, у тому числі виплачені пенсійні внески та інвестиційний дохід.

6. Гарантоване виконання своїх фінансових зобов'язань передбачає постійне ведення фондами всього світу актуарних розрахунків, щоб не потрапити у стан неплатоспроможності. А держава, гарантуючи надійність заощаджень населення, регламентує і контролює припустимі для НПФ фінансові ризики та необхідні страхові резерви.

7. Пенсійні кошти розміщуються головним чином у реальні і ліквідні активи, представлені фінансовими інструментами, дохід за якими гарантований державою і відомими компаніями, а також

у валютні цінності і нерухомість, що є передумовою не тільки рентабельності, а й надійності та швидкого повернення вкладень.

Зважаючи на вищевикладене і світовий досвід управління пенсійними активами, сьогодні потрібно внести такі зміни до законодавства щодо розміщення пенсійних коштів НПФ:

1) дозволити інвестувати кошти НПФ у боргові цінні папери лише тоді, коли ці папери мають відповідне майнове забезпечення активами, або закріплене визначене джерело доходів для їх погашення;

2) заборонити інвестування коштів НПФ в акції і корпоративні боргові цінні папери, які перебувають у процесі первинного розміщення;

3) уточнити умови допуску цінних паперів до обігу на організованих ринках.

В Україні існує значний дефіцит інвестиційних ресурсів для підтримки реального сектора, тому деякий час НПФ ще співіснуюватимуть з цим дефіцитом. Реального ринку акцій, що відповідає розміщенню пенсійних активів, ще довго не буде, і НПФ не залишиться нічого, крім інвестування у короткострокові високоризикові інструменти. Тому потрібно запровадити нові державні цінні папери — пенсійні облігації, емітентом яких має стати НБУ. Дохідність за цими облігаціями має бути «позитивною», тобто вищою за темп інфляції. У підсумку пенсійні облігації можуть стати головним інструментом акумуляції пенсійних резервів НПФ і ліквідною формою їх збереження.

Розробка надійних фінансових інструментів, захищених від дефолту та негативного впливу інфляції сприятиме підвищенню якості інвестування НПФ.

Література

1. *Голодницький Е.* Второй шанс фондового рынка / Е. Голодницький // Фондовый рынок. — № 16. — 2007. — С. 36.

2. *Ковалева В.* Акции пошли вверх / В. Ковалева, Н. Задерей // Эксперт. — № 12(110). — 2008. — С. 86.

3. *Перепелиця Р.* Формування інституціональної структури фондового ринку в післяприватизаційний період / Р. Перепелиця / Научные труды ДонНТУ. — (Серия: Экономическая). — 2009. — С. 143—148.

4. *Руденко Т. В.* Сучасний стан та динаміка розвитку фондового ринку / Т. В. Руденко // Фінансовий ринок України. — № 8(22). — 2008. — С. 54.

5. *Сухоруков А. І.* Роль фондового ринку у забезпеченні економічної безпеки України / А. І. Сухоруков, О. В. Собкевич // Стратегічна панорама. — № 1. — 2008. — С. 125.

6. *Ходаківська В. П.* Ринок фінансових послуг : навчальний посібник / В. П. Ходаківська, О. Д. Данілов. — Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. — 501 с.

7. *Чорній В. О.* Еволюція можливостей / В. О. Чорній // Галицькі контракти. — № 14. — 2008. — С. 18.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2011

УДК 338.434

В. М. Коваль,
здобувач наукового ступеню кандидата економічних наук,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

БАНКІВСЬКИЙ КРЕДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

АНОТАЦІЯ. Розглядається проблема забезпечення аграрних підприємств фінансовими ресурсами, наводяться переваги та шляхи вдосконалення використання банківського кредитування, як одного з головних інструментів фінансування діяльності аграрного підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: банківський кредит, банки, фінансування, забезпечення, ризик.

АННОТАЦИЯ. Рассматривается проблема обеспечения аграрных предприятий финансовыми ресурсами, приводятся преимущества и пути совершенствования использования банковского кредитования, как одного из главных инструментов финансирования деятельности аграрного предприятия.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: банковский кредит, банки, финансирование, обеспечение, риск.

SUMMARY. The providing problem with financial resources of agrarian enterprises are the benefits and ways to improve the use of bank credit as one of the main instruments for financing of agricultural enterprises.

KEYWORDS: bank loan, banks, financing, risk.

Постановка проблеми. Перш за все, варто зазначити, що сільське господарство будь-якої країни було і залишається основною продовольчою галуззю народного господарства. Сільське господарство — це сфера виробництва, де кредитні відносини відіграють вирішальну роль.

В умовах нестійкого правового та економічного середовища, посилення конкуренції дослідження проблеми оптимізації умов